

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

19 במרס 2007

289

כ"ט באדר התשס"ז

עמוד

292 הצעת חוק תרומת ביציות, התשס"ז-2007

הצעת חוק תרומת ביציות, התשס"ז-2007

פרק א': פרשנות

1. מטרת החוק – חוק זה בא לקבוע הוראות בענינים אלה:
- (1) תרומת ביציות לשם הולדת ילד, מאישה המעוניינת לתרום ביציות לאישה הזקוקה לתרומה כאמור, לרבות בדרך של השתלת הביציות באם נושאת על פי חוק ההסכמים, ומעמדו של היילוד שנולד כתוצאה מתרומת ביציות כאמור;
- (2) תרומת ביציות למטרת מחקר.
2. הגדרות – בחוק זה –
- "אם מיועדת" – כמשמעותה בחוק ההסכמים;
- "אם נושאת" – כהגדרתה בחוק ההסכמים;
- "בית חולים" – בית חולים שנרשם לפי פקודת בריאות העם;
- "ביציות עודפות" – ביציות שנשאבו מגופה של מטופלת, מעבר לביציות שהיא מייעדת לצורך הטיפול בה;
- "בנק זרע" – בנק זרע שהכיר בו המנהל לפי פקודת בריאות העם;
- "הסכם לנשיאת עוברים" – כהגדרתו בחוק ההסכמים;
- "הקצאת ביציות למטרת השתלה" – ייעוד ביציות שנשאבו מתורמת, לשם השתלתן;
- "הקצאת ביציות למטרת מחקר" – ייעוד ביציות שנשאבו מתורמת או ממטופלת למטרת מחקר;

ד ב ר ו ה ס ב ר

החוק המוצע מרחיב את מעגל התורמות וכולל בו לא רק נשים המצויות בטיפול הפרייה או בטיפולים אחרים הכרוכים בשאיבת ביציות מגופן (להלן – תורמות מטופלות) אלא גם נשים שאינן מצויות בטיפולים כאמור (להלן – תורמות מתנדבות). כמו כן, מטפל החוק בהיבטים שונים הקשורים לתרומה – תנאי כשירות בסיסיים של התורמת והנתרמת, קבלת הסכמה מדעת של התורמת, עיקרון "אנונימיות" התרומה, וקביעת מנגנון ("ועדת חריגים") המאפשר סטייה מתנאים שונים שנקבעו בחוק והמתיר – במקרים המתאימים – קבלת תרומה "מיועדת" (לא אנונימית). קבלת תרומה מאישה נשואה, וקבלת תרומה מאישה שאינה בת דתה של הנתרמת.

החוק מטפל בתהליך התרומה על שני שלביו – השלב של קבלת התרומה וייעודה, והשלב שלאחר לידת הילד שנולד כתוצאה מן התרומה.

לענין השלב הראשון – קובע החוק המוצע את מעמדו של "רופא אחראי" שהוא מנהל מחלקה מוכרת העוסקת בהפריה חוץ גופית או סגנו (להלן – רופא אחראי). הרופא האחראי מרכיב את תהליך התרומה,

סעיף 1 תקנות בריאות העם (הפריה חוץ גופית) התשמ"א-1981 (להלן – תקנות בריאות העם). המסדירות את נושא ההפריה החוץ גופית, מתירות תרומת ביציות רק מאישה המצויה בטיפול הפרייה או שמתן הביציות עשוי לטייע לטיפול הרפואי בה.

עקב ההוראה האמורה, קיים בישראל מחסור חמור בביציות לתרומה. נשים הזקוקות לתרומת ביציות, כדי להביא ילד לעולם, נדרשות לנסוע לחו"ל ולקבל תרומת ביציות במדינות המאפשרות גם לנשים שאינן עוברות טיפולי הפריה לתרום ביציות. כדי לאפשר שימוש בביציות שנתרמו והופרו בחו"ל, אף תוקנו התקנות, והן מאפשרות היום השתלתן של ביציות מופרות שהובאו מחו"ל, בבתי החולים בארץ.

החוק המוצע נועד להסדיר את ההיבטים השונים הכרוכים בשאיבה ובתרומה של ביציות בישראל, ואת השימוש בביציות אלה. עיקרו של החוק המוצע להסדיר תרומת ביציות לצורכי הולדת ילד, ואולם נקבעו בו גם הוראות המאפשרות, בתנאים מסוימים, שימוש בביציות שנתרמו כאמור, גם למטרת מחקר.

"השתלת ביציות", "השתלה" – טיפול רפואי לשם החדרת ביציות שנשאבו מגופה של אישה, בין אם הן מופרות ובין אם לאו, לאברי הרבייה של אישה אחרת;
 "ועדת הריגים" – הוועדה שמונתה לפי הוראות סעיף 20;
 "ועדת הלסינקי העליונה" – ועדת הלסינקי העליונה שמונתה לפי תקנות בריאות העם (ניסויים רפואיים בבני אדם), התשמ"א-1980;
 "חוק אימוץ ילדים" – חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981;
 "חוק ההסכמים" – חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996;
 "טיפול מעבדתי בביציות" – הפריית ביציות או טיפול אחר בביציות, הדרוש לשם הכנתן להשתלה;
 "מאגר המידע" – מאגר המידע שהוקם לפי סעיף 27;
 "מהלקה מוכרת" – מהלקה או יחידה בבית חולים, שהכיר בה המנהל לפי פקודת בריאות העם לצורך ביצוע פעולות הכרוכות בהפריה חוץ גופית;
 "מטופלת" – אישה הזקוקה לטיפול רפואי הכרוך בשאיבת ביציות מגופה בעבור עצמה;
 "מרשם היילודים" – כמשמעותו בסעיף 30;
 "המנהל" – המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיך לענין חוק זה, כולו או חלקו;

ד ב ר י ה ס ב ר

בדבר מספר הביציות שנתרמו מגופה, ולקבוע את היעדים שלשמן ישמשו ביציות אלה (השתלה בנתרמת, מחקר, הקפאה לצורך שימוש עתידי בידי התורמת וכו') ואת מספר הביציות שיתרמו לכל אחד מיעדים אלה, ובלבד שמספר הביציות שיתרמו לצורכי הולדה יהיה גבוה יותר ממספר הביציות שנתרמו למטרות האחרות.

החוק המוצע אף קובע, כי תורמת תהיה זכאית לתגמול מן המדינה, בעד התרומה.

לענין השלב השני – קובע החוק המוצע הקמת "מרשם יילודים" שבו ירוכזו פרטי כל היילדים שנולדו כתוצאה מתרומת ביצית. המאגר יטפל בפניות של בגירים המבקשים לברר אם נולדו מתרומת ביצית, של זוגות המעוניינים לשלול קרבת משפחה ביניהם, ושל רשמי נישואין, וזאת תוך שמירה על סודיות לגבי זהותן של התורמות.

כאמור לעיל מתיר החוק המוצע תרומת ביציות הן לצורך הולדת ילד והן לצורך מחקר. עם זאת קובע החוק הגבלות לענין תרומה לצורכי מחקר ואוסר על שאיבת ביציות שכל מטרתה שימוש בביציות לצרכים כאמור. לפי הוראות החוק המוצע שימוש בביציות שנתרמו, לצורכי מחקר, הוא שימוש נלווה ומשני לשימוש העיקרי אותו בא החוק להסדיר – שימוש לצורכי הולדה, אשר על כן ניתן לעשות שימוש בביציות שנתרמו, לצורכי מחקר, רק אם נשאבו מלכתחילה לשם הולדת ילד.

ובכלל זה אחראי לבחינת התקיימותם של תנאי הכשירות הנדרשים מהתורמת ומהנתרמת, והתקיימות שאר תנאי החוק (לרבות קבלת האישור המתאים, מ"ועדת הריגים" במקרים המתאימים לכך). וכן אחראי על "ייעוד" התרומה לנתרמת באותם מקרים שבהם התרומה לא יועדה מלכתחילה לתורמת מסוימת. לענין קבלת התרומה, קובע החוק מספר מרבי של תרומות שניתן לקבל מאותה אישה, ופרק זמן מינימלי, ממועד שאיבה אחד לאחר, שנועד להבטיח את בריאותה של הנתרמת, ולמנוע מצב של תרומות "סיטונאיות", בשל הבעיות הכרוכות בכך.

כמו כן קובע החוק המוצע, כי הפרטים על התרומות ומועדן ירוכזו ב"מאגר מידע" שיוקם במשרד הבריאות ושאליו יפנה כל רופא אחראי, כדי לוודא כי תנאי החוק לענין תהליך התרומה אכן קוימו. המאגר יהווה "צומת" בין הרופאים האחראים, מרשם האוכלוסין ובנקי הודע, באופן שיאפשר, בין השאר, לשלול קרבת משפחה בין הגורמים המעורבים בתהליך.

כדי לשמור על זכויות בסיסיות של התורמת ולהבטיח את שליטתה על הליך התרומה ותוצאותיו, נקבעה בחוק המוצע זכותה של התורמת לקבל מידע

¹ ק"ת התשמ"א, עמ' 292.

² ס"ח התשמ"א, עמ' 293.

³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 176.

"נתרמת" – מי שהגישה בקשה לתרומת ביציות לפי הוראות סעיף 11;
"עובד סוציאלי" – כמשמעותו בחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996;⁴
"פסיכולוג" – מי שרשום בפנקס הפסיכולוגים לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977;⁵
"פקודת בריאות העם" – פקודת בריאות העם, 1940;⁶
"פקודת הרופאים" – פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976;⁷
"פרטים אישיים" – שם פרטי, שם משפחה, מספר זהות, לאום ומעמד אישי;
"קרוב משפחה" – הורה, הורה הורה, אח, ילד וכן ילדו של כל אחד מאלה, והכל אף אם היתה הקרבה תוצאה של אימוץ;
"קרוב משפחה מדרגה ראשונה" – הורה, אח או ילד;
"רופא" – רופא מורשה לפי פקודת הרופאים;
"רופא אחראי" – מנהל מחלקה מוכרת או סגנו;
"רופא מומחה" – רופא בעל תואר מומחה לפי פקודת הרופאים;
"רופא מטפל" – רופא מומחה ביילוד ובגינקולוגיה העובד במחלקה מוכרת, שעבר הכשרה, לפי פקודת הרופאים ביחידת הפרייה חוץ גופית, ואשר מנהל המחלקה המוכרת הסמיכו להיות רופא מטפל לענין חוק זה;
"שאיבת ביציות", "שאיבה" – טיפול רפואי לשם הוצאת ביציות משחלותיה של אישה;
"השר" – שר הבריאות;
"תורמת" – אישה המוכנה לתרום ביציות מגופה לצורך השתלתן;
"תורמת מטופלת" – תורמת שהיא מטופלת;
"תורמת מתנדבת" – תורמת שאינה מטופלת.

פרק ב': ייחוד ואיסור פעולות

3. לא יבצע אדם שאיבת ביציות אלא למטרת הולדת ילד.
4. (א) לא יבצע אדם שאיבת ביציות לשם השתלתן, טיפול מעבדתי בביציות, הקצאת ביציות למטרת השתלה או למטרת מחקר או השתלת ביציות, אלא לפי הוראות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מלכתחילה למטרת הולדת ילד, גם למטרת מחקר, אך אינו מתיר שאיבה של ביציות למטרת מחקר או למטרה אחרת שאינה הולדה. הפרת האיסור האמור מהווה עבירה פלילית לפי סעיף 37(א) המוצע.

סעיף 4 הסעיף המוצע קובע כי שאיבת ביציות, טיפול מעבדתי בביציות שנשאבו כאמור, הקצאתן למטרת השתלה או למטרת מחקר והשתלתן, יבוצעו בהתאם להסדרים הקבועים בחוק המוצע בלבד. זאת במטרה

סעיף 3 הסעיף המוצע אוסר על שאיבת ביציות שלא למטרת הולדת ילד. החוק המוצע מתיר כאמור, בתנאים מסוימים, שימוש בביציות שנשאבו

⁴ ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.
⁵ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.
⁶ ע"ר 1940, תוס' 1, עמ' 191.
⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על שאיבת ביציות מגופה של אם מיועדת, על הטיפול המעבדתי בביציות שנשאבו כאמור ועל השתלתן בגופה של אם נושאת, לצורך ביצוע הסכם לנשיאת עוברים, שאושר לפי הוראות חוק ההסכמים.
5. (א) לא יוציא אדם מישראל ביציות שנשאבו בישראל, בין אם הן מופרות ובין אם לאו, לשם השתלתן מחוץ לישראל.
- (ב) לא יוציא אדם מישראל, לצורכי מחקר, ביציות שנשאבו בישראל, בין אם הן מופרות ובין אם לאו, אלא באישור המנהל, שהתקבל לאחר התייעצות עם ועדת הלסינקי העליונה.
6. (א) לא יבצע אדם גירוי שהלתי בגופה של תורמת מתנדבת במטרה להבשיל ביציות לשם שאיבתן לצורך השתלה, אלא לאחר שהתקבל אישור לשאיבת הביציות מגופה של התורמת לפי הוראות סעיף 12.
- (ב) לא תבוצע השתלת ביציות אלא בגופה של נתרמת, או בגופה של אם נושאת שהתקשרה עם נתרמת בהסכם לנשיאת עוברים לפי חוק ההסכמים.
7. שאיבת ביציות מתורמת לשם השתלתן, הטיפול המעבדתי בביציות שנשאבו כאמור ושאיבתן והשתלתן, לא יבוצעו אלא במחלקה מוכרת.

ד ב ר ו ה ס ב ר

אחרת, בטרם ניתן אישור של רופא אחראי לשאיבת הביציות לפי הוראות סעיף 12 המוצע, זאת, כדי להבטיח כי פעולות אלה נעשות רק לאחר שהובטחו קיומם של התנאים המפורטים בסעיף 12 המוצע, ובכלל זה – יידוע התורמת בדבר הפעולה ומשמעותיה, ובדיקה כי התורמת לא עברה יותר משתי פעולות של שאיבת ביציות, כי הפעולה אינה כרוכה בסיכונים רפואיים החורגים מן הסיכונים הרגילים הכרוכים בפעולה מסוג זה וכי ניתן אישור ועדת חריגים, ככל שנדרש.

סעיף 6(ב) המוצע קובע כי ביציות שנשאבו מגופה של אישה יושלחו אך ורק בגופה של מי שהגישה בקשה לתרומת ביציות לפי הוראות סעיף 11 (להלן – נתרמת) או בגופה של אם נושאת שהתקשרה עם נתרמת בהסכם לנשיאת עוברים לפי הוראות חוק ההסכמים. זאת, כדי להבטיח כי השתלת ביציות לא תעשה למטרות החורגות ממטרת החוק – דהיינו, הבאת ילדים לעולם.

הפרת האיסורים האמורים מהווה עבירה פלילית לפי סעיף 37(א) המוצע.

סעיף 7 מוצע לקבוע כי שאיבת ביציות מתורמת לשם השתלתן, הטיפול המעבדתי בביציות שנשאבו כאמור והשתלתן, לא יבוצעו אלא במחלקה או ביחידה בבית חולים, שהכיר בה המנהל הכללי של משרד הבריאות, לפי פקודת בריאות העם, 1940 (להלן – פקודת בריאות העם), לצורך ביצוע פעולות הכרוכות בהפריה חוץ גופית (להלן – מחלקה מוכרת). הוראה זו נועדה להבטיח, כי הפעולות האמורות יתבצעו רק ביחידות שיש להן הידע והמיומנות המקצועית לכך.

הפרת הוראה זו נקבעה כעבירה פלילית בסעיף 37(א) המוצע.

להבטיח כי ההסדרים הקבועים בחוק, שמטרתם להבטיח הגנה מרבית על האינטרסים של כלל הגורמים המעורבים בתהליך התרומה, יישמרו בקפידה ולא ייעקפו.

עם זאת מוצע לקבוע חריג לכלל האמור ולפיו הוראות החוק המוצע לא יחולו לענין שאיבת ביציות הטיפול בהן, והשתלתן במטרת תהליך של "פונדקאות" לפי הוראות חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק ההסכמים), שכן נטילת ביציות מגופה של אישה, שהיא אימו המיועדת של היילוד, לצורך השתלתן באישה אחרת (אם פונדקאית), הנושאת את היילוד עקב בעיות רפואיות של האם המיועדת, אינה נעשית למטרת תרומה.

סעיף 5 הסעיף המוצע אוסר על הוצאתן של ביציות שנשאבו בישראל, אל מחוץ לישראל, למטרת השתלתן מחוץ לישראל, זאת, כדי למנוע מצב שבו ייעשה שימוש בהסדר לענין תרומת הביציות הקבוע בחוק המוצע, מעבר לנדרש כדי לספק את צורכיהן של נשים חשוכות ילדים, בישראל, ולמנוע עידוד שאיבת ביציות לצורכי "ייצוא". הפרת האיסור האמור מהווה עבירה פלילית לפי סעיף 37(א) המוצע.

עם זאת מוצע לאפשר הוצאת ביציות שנשאבו בישראל אל מחוץ לישראל, למטרות מחקר, ובלבד שהתקבל לכך אישור מאת המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיך לענין חוק זה (להלן – המנהל), שניתן לאחר התייעצות עם ועדת הלסינקי העליונה.

סעיף 6 סעיף 6(א) המוצע אוסר ביצוען של פעולות בגופה של תורמת מתנדבת, שמטרתן להבשיל ביציות לשם שאיבתן ממנה והשתלתן בגופה של אישה

- איסור סחר בכיציית 8. לא ייתן אדם ולא יקבל, במישרין או בעקיפין, תמורה בעבור ביציית שנשאבו מגופה של אישה או המיועדות לשאיבה כאמור או בעבור הקצאת ביציית למטרת השתלה או למטרת מחקר; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 41.
- איסור תיווך 9. (א) לא יתווך אדם, במישרין או בעקיפין, בין תורמת לבין נתרמת, לשם שאיבת ביציית לצורך השתלה או לשם השתלת ביציית, בהתקיים אחד מאלה:
 (1) התיווך נעשה בתמורה;
 (2) הובטחה תמורה לאדם אחר בעבור הביציית, שנתינתה אסורה לפי הוראות סעיף 8.
- (ב) לא יתווך אדם, במישרין או בעקיפין, בין אישה לבין אדם אחר, לשם הקצאת ביציית, שנשאבו או שיישאבו מגופה, למטרת מחקר, בהתקיים האמור בפסקאות (1) או (2) של סעיף קטן (א).
- איסור התניה 10. לא יתנה אדם מתן טיפול רפואי לאישה, לרבות טיפול פוריות, או את המועד למתן טיפול כאמור, בהסכמתה לשאיבת ביציית מגופה לשם השתלתן או בהסכמתה להקצאת הביציית שיישאבו מגופה למטרת השתלה או מחקר.

פרק ג': תרומת ביציית למטרת הולדה

סימן א': זכאות לבקשת תרומה

- זכאות לבקשת תרומה למטרת הולדה 11. מי שהתקיימו בה התנאים המפורטים להלן רשאית לבקש, בדרך שיקבע השר, תרומת ביציית, למטרת הולדת ילד, לרבות בדרך של השתלת הביציית באם נושאת לפי חוק ההסכמים:

ד ב ר ו ה ס ב ר

עצמה ובין אם מדובר בתמורה בעבור הביציית שנתינתה אסורה לפי סעיף 8. איסור זה מבוסס על הגישה הערכית הכללית ולפיה אין לסחור באברי אדם או לאפשר ניצול בלתי ראוי של מצוקת נשים, למטרות סחר.

הפרת האיסורים האמורים מהווה עבירה פלילית לפי סעיף 37(א) המוצע.

סעיף 10 הסעיף המוצע אוסר התניית מתן טיפול רפואי לאישה, או את המועד למתן טיפול כאמור, בהסכמתה לשאוב ביציית מגופה לשם השתלתן או בהסכמתה להקצאת הביציית שיישאבו מגופה למטרת השתלה או מחקר. מטרתו של האיסור האמור למנוע הפעלת לחץ בלתי הוגן על נשים, שמטרתו לכפות עליהן לתרום ביציית מגופן, באמצעות התניית מתן טיפול רפואי או מועדו, במתן תרומה כאמור.

הפרת האיסור האמור מהווה עבירה פלילית לפי סעיף 37(א) המוצע.

סעיף 11 מוצע להגדיר מי זכאית לבקש תרומת ביציית למטרת הולדת ילד, הן מבחינת הגיל הנדרש (אישה שמלאו לה 18 שנים וטרם מלאו לה 51 שנים), הן מבחינת המעמד (תושבת ישראל), והן מבחינת המצב הרפואי (קיום הצדקה רפואית לשימוש בביצייתיה של אישה אחרת לשם הבאת ילד לעולם, עקב בעיה

סעיף 8 הסעיף המוצע קובע איסור על סחר בביציית, אשר עשוי לבוא לידי ביטוי במתן או בקבלה של תמורה בעבור ביציית שנשאבו מגופה של אישה או המיועדות לשאיבה כאמור או בעבור הקצאת ביציית למטרת השתלה או למטרת מחקר. זאת, כחלק מן הגישה הערכית הכללית ולפיה אין לסחור באברי אדם או לאפשר ניצול בלתי ראוי של מצוקת נשים, למטרות סחר.

עם זאת מוצע להבהיר כי האיסור האמור אינו מונע מתן פיצוי לתורמת מתנדבת בשל פעולה שאיבת ביציית שבוצעה בה, בהתאם להסדר הקבוע בסעיף 41 המוצע.

כמובן, שאין בהוראות הסעיף כדי לאסור מתן תמורה למוסד רפואי או לרופא בעד ביצוע הפעולות הרפואיות הכרוכות בשאיבת הביציית או השתלתן, להבדיל מתמורה בעד השגת הביציית.

הפרת האיסור האמור נקבעה כעבירה פלילית לפי סעיף 37(א) המוצע.

סעיף 9 הסעיף המוצע קובע, בסעיף קטן (א), איסור לבצע תיווך, בתמורה, בין תורמת לנתרמת, לשם שאיבת ביציית לצורך השתלה או לשם השתלת ביציית וכן איסור על תיווך בין אישה לבין אדם אחר, לשם הקצאת ביציית שנשאבו או שיישאבו מגופה, למטרת מחקר, והכל בין אם התמורה היא בעבור פעולת התיווך

- (1) היא תושבת ישראל, שמלאו לה 18 שנים וטרם מלאו לה 51 שנים;
- (2) היא אינה מסוגלת, בשל בעיה רפואית, להתעבר מביציות שבגופה, או שיש לה בעיה רפואית אחרת המצדיקה שימוש בביציות של אישה אחרת לשם הולדת ילד.

סימן ב': אישור שאיבה, הקצאה והשתלה

12. (א) לא יישאבו ביציות מתורמת מתנדבת לשם השתלתן, אלא לפי אישור בכתב שנתן לכך רופא אחראי לפי הוראות סעיף זה.
- (ב) רופא אחראי רשאי לאשר שאיבת ביציות מגופה של תורמת מתנדבת לשם השתלתן, לאחר שוידא כי מתקיימים כל אלה:
- (1) התורמת היא תושבת ישראל שמלאו לה 20 שנים וטרם מלאו לה 35 שנים;
- (2) הרופא המטפל מסר לתורמת המתנדבת הסבר בכתב, בנוסח שקבע השר, לענין ההסדרים והתנאים לתרומת ביציות הכולל, בין השאר, את הפרטים המפורטים להלן (בהוק זה – כתב הסבר). פירט לפני התרומת, בעל פה, את תוכן כתב ההסבר ורשם על גבי כתב ההסבר ובתיקה הרפואי של התורמת את מועד מסירתו לידיה:
- (א) פירוט הסיכונים הרפואיים הישירים והעקיפים הכרוכים בשאיבת ביציות;
- (ב) הפרטים שיישמרו במאגר המידע ובמרשם היילודים והתנאים למסירת המידע מהמאגר או מהמרשם;

ד ב ר י ה ס ב ר

התנאים הקבועים בסעיף מטילים על רופא מטפל שהוא רופא המומחה ביילוד וגניקולוגיה העובד במחלקה מוכרת, שעבר הכשרה ביחידת הפריה חוץ גופית ושמנהל המחלקה המוכרת הסמיכו להיות רופא מטפל לענין חוק זה (להלן – רופא מטפל) לבחון, בין השאר, אם הסכמת התורמת ניתנה בדעה צלולה, מתוך רצון חופשי, ושלא מתוך לחץ משפחתי, חברתי או אחר, וכן לוודא כי שאיבת הביציות אינה כרוכה בסיכונים לבריאותה של התורמת המתנדבת החורגים מן הסיכונים הרגילים הכרוכים בפעולה מסוג זה, כן נדרש הרופא המטפל לקבל אישור ממאגר המידע ולפיו לא בוצעו בתורמת המתנדבת, עד למועד מתן האישור, יותר משתי פעולות של שאיבת ביציות לשם השתלתן, וכי חלפו 180 ימים לפחות מן המועד האחרון שבו בוצעה בתורמת פעולה של שאיבת ביציות כאמור. אישור זה נדרש כדי למנוע מצב של ריבוי תרומות, מתורמת אחת (ובכך למנוע בין השאר, הפיכת תרומת ביציות ל"עיסוק" ויצירת מאגר ביציות המבוסס על תרומותיהן של נשים מעטות, על כל המשתמע מכך) וכן כדי למנוע סיכון יתר לבריאותה של התורמת, עקב ביצוע פעולות של שאיבת ביציות מגופה באופן תכוף.

עוד קובע הסעיף כי הרופא האחראי לא ייתן אישורו לשאיבת ביציות מתורמת מתנדבת המייעדת את הביציות לתרומת מסוימת, או מתורמת מתנדבת שהיא נשואה, אלא אם כן וידא כי הרופא המטפל קיבל לכך אישור מראש לפי סעיף 21 לחוק מאת ועדת החריגים

רפואית הגורמת לחוסר יכולת להרות מביציות שבגופה או מסיבות מוצדקות אחרות).

סעיף 12 הסעיף המוצע קובע את התנאים לשאיבת ביציות מגופה של תורמת מתנדבת. תנאים אלה באים להבטיח, בין השאר, את מודעות התורמת לפעולות המתבצעות בגופה ומשמעויותיהן וכן להבטיח כי לא יבוצעו יותר משתי פעולות של נטילת ביציות מאישה, וכי לא תבצע שאיבת ביציות מאישה, כאשר הפעולה כרוכה בסיכונים החורגים מהסיכונים הרגילים בפעולות מעין אלה.

בין השאר, קובע הסעיף מהו טווח הגילאים שבו צריכה להיות אישה כדי שתוכר כתורמת מתנדבת (אישה שמלאו לה 20 שנים אך לא מלאו לה 35 שנים) ומעמדה (תושבת ישראל), וכן הפרטים שיש למסור לתורמת המתנדבת, במסמך כתוב (להלן – כתב הסבר), במטרה להבטיח כי הסכמתה לתרומה היא הסכמה מדעת. לשם כך, אף קובע הסעיף כי החתימה על טופס ההסכמה לשאיבת הביציות מגופה תהיה לאחר שחלפו שלושה ימים לפחות ממועד מסירת כתב ההסבר לידיה.

על מתן האישור לשאיבת ביציות מופקד הרופא האחראי שתפקידו לפקח אחר קיומם של התנאים הקבועים בסעיף, ולתת אישורו לשאיבת הביציות מגופה של תורמת מתנדבת.

(ג) זכויותיה של התורמת והאיסורים החלים עליה לפי הוראות חוק זה;

(ד) מעמד היילוד;

(3) התורמת המתנדבת חתמה בפני הרופא המטפל, לאחר שחלפו שלושה ימים לפחות ממועד מסירת כתב ההסבר לידה, על טופס כפי שקבע השר הכולל, בין השאר, את הסכמתה לשאיבת הביציות לשם השתלתן;

(4) הרופא המטפל שוכנע כי הסכמת התורמת ניתנה ברעה צלולה, מתוך רצון חופשי ושלא מתוך לחץ משפחתי, חברתי או אחר;

(5) הרופא המטפל קיבל אישור ממאגר המידע כי לא בוצעו בתורמת המתנדבת, עד למועד מתן האישור, יותר משתי פעולות של שאיבת ביציות לשם השתלתן, וכי חלפו 180 ימים לפחות מן המועד האחרון שבו בוצעה בתורמת פעולה של שאיבת ביציות כאמור;

(6) הרופא המטפל וידא כי הפעולה של שאיבת ביציות אינה כרוכה בסיכונים לתורמת המתנדבת החורגים מן הסיכונים הרגילים הכרוכים בפעולה מסוג זה;

(7) הרופא המטפל שוכנע כי הביציות שיישאו מגופה של התורמת המתנדבת כשירות מבחינה רפואית להשתלה;

(8) הרופא המטפל קיבל אישור מוועדת חריגים לשאיבת הביציות, בהתאם להוראות סעיף 21, לגבי תורמת מתנדבת שהיא אחת מאלה:

(א) תורמת מתנדבת המייעדת מראש את הביציות שיישאו מגופה לנתרמת מסוימת;

(ב) תורמת מתנדבת שהיא נשואה.

13. (א) תורמת שנשאבו מגופה ביציות, ימסור לה הרופא המטפל מידע לגבי מספר הביציות שנשאבו מגופה.

(ב) תורמת מתנדבת או תורמת מטופלת, שקיבלה מידע כאמור בסעיף קטן (א), תחתום בפני הרופא המטפל על טופס שקבע השר, הכולל את הסכמתה לבצע את הפעולות המפורטות להלן, כולן או חלקן, כפי שתורה, לגבי הביציות שנשאבו מגופה או לגבי הביציות העודפות, לפי הענין, וכן את מספר הביציות שהיא מסכימה לייעד לכל אחת מהפעולות האמורות:

מסירת מידע לתורמת לאחר שאיבת ביציות והסכמה לביצוע פעולות בהן

ד ב ר ו ה ס ב ר

עם זאת במקרים שבהם קיימת הצדקה חברתית או רתית לכך (למשל, כאשר דתה של הנתרמת אוסרת קבלת תרומה אנונימית, או מחייבת קבלת התרומה מאישה נשואה דווקא), רשאית ועדת החריגים לאשר, לפי סעיף 21, שאיבת ביציות מגופה של תורמת מתנדבת אף שהביציות יועדו מראש לנתרמת מסוימת, או שהתורמת היא אישה נשואה.

סעיף 13 כדי לשמור על זכויות בסיסיות של התורמת, להבטיח שליטה מרבית שלה בתהליך התרומה ולמנוע ניצול לרעה של הסכמתה לתרומה, מוצע לקבוע כי הרופא המטפל ימסור לתורמת מידע לגבי מספר הביציות שנשאבו מגופה ולקבוע כי התורמת

שמונתה לפי סעיף 20 לחוק (להלן – ועדת החריגים). ככלל, תרומת ביציות היא אנונימית, כשהתורמת והנתרמת אינן יודעות האחת את זהותה של השנייה, וזאת כדי לעודד תרומות (שלא היו ניתנות בדרך אחרת) וכדי לאפשר למשפחת הנתרמת לקיים תא משפחתי עצמאי, שלתורמת (שהיא אימו הביולוגית של היילוד) אין חלק בו. (ר' לענין זה גם דברי ההסבר לסעיפים 35 ו-36 שענינם אנונימיות שמירת סודיות). כמו כן, ככלל לא מתאפשרת קבלת תרומה מאישה נשואה, וזאת, בין השאר, כדי לצמצם את ההשפעה של החוק על תפקודם של תאים משפחתיים קיימים, ולמנוע נזק למעמדו של הילד, מסיבות הקשורות לדין הרתי החל על האישה.

(1) השתלת הביציות;

(2) הקפאת הביציות לשם שימוש עתידי על ידה;

(3) מחקר;

(4) השמדת הביציות.

ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), מספר הביציות שתייעד תורמת מתנדבת לכל אחת מהפעולות המפורטות בפסקאות (2) ו-(3) של הסעיף הקטן האמור לא יעלה על מספר הביציות שאותן היא מייעדת להשתלה כאמור בפסקה (1) של אותו סעיף קטן.

14. (א) ביציות שנשאבו מגופה של אישה לא יוקצו למטרת השתלה, אלא לפי אישור בכתב שנתן לכך רופא אחראי לפי הוראות סעיף זה.

אישור רופא אחראי להקצאת ביציות למטרת השתלה

(ב) רופא אחראי רשאי לאשר הקצאת ביציות למטרת השתלה, רק לאחר שווידא כי התורמת שמגופה נשאבו הביציות חתמה בפני הרופא המטפל על הסכמה להשתלת הביציות שנשאבו מגופה לפי הוראות סעיף 13(ב), וכי ההקצאה היא בהתאם להסכמתה כאמור; ואולם אם היתה התורמת תורמת מטופלת – לא יאשר רופא אחראי את הקצאת הביציות העודפות שנשאבו מגופה כאמור, אלא אם כן וידא כי התקיימו גם כל אלה:

(1) הרופא המטפל מסר לתורמת המטופלת, לפני שאיבת הביציות, כתב הסבר הכולל את הפרטים האמורים בסעיף 12(ב)(2)(א) עד (ד), פירט לפני התורמת, בעל פה, את תוכן כתב ההסבר ורשם על גבי כתב ההסבר ובתיקה הרפואי של התורמת את מועד מסירתו לידיה;

(2) לגבי תורמת מטופלת שהביציות העודפות שנשאבו מגופה יועדו מראש לנתרמת מסוימת – הרופא המטפל קיבל אישור מוועדת חריגים לפי הוראות סעיף 21(א), לפני השאיבה, להקצאת הביציות העודפות כאמור;

(3) הרופא המטפל שוכנע כי הסכמת התורמת המטופלת ניתנה בדעה צלולה, מתוך רצון חופשי ושלא מתוך לחץ משפחתי, חברתי או אחר.

15. הרופא האחראי והרופא המטפל יתעדו את פעולותיהם לפי סעיפים 12 ו-14 ברשומה תעודת הרפואית של התורמת, לרבות מספר הביציות שנשאבו מהתורמת ומספר הביציות שהוקצו לכל אחת מהפעולות המנויות בסעיף 13(ב); ניתן אישור ועדת חריגים לשאיבת הביציות או להקצאתן למטרת השתלה, בהתאם להוראות סעיף 21, יצורף האישור לרשומה הרפואית.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 14 הסעיף המוצע קובע כי הקצאת ביציות שנשאבו מתורמת מתנדבת או מתורמת מטופלת תיעשה אך ורק באישורו בכתב של רופא אחראי לפי הוראות סעיף זה, וזאת לאחר שווידא, בין השאר, כי התורמת מודעת להיבטים השונים הנוגעים לתרומתה, לפרטים שיישמרו על אודותיה ועל אודות היילוד, למעמד היילוד, ולמכלול זכויותיה וחובותיה לפי החוק. לתורמת מתנדבת, העוברת את הפרוצדורה הרפואית למטרת התרומה בלבד – יוסברו הסיכונים הרפואיים הישירים והעקיפים הכרוכים בשאיבת ביציות.

תחתום בפניו על טופס הכולל את הסכמתה לבצע, בביציות שיישאבו מגופה, פעולה מהפעולות שאותן מאפשר החוק לבצע (השתלת הביציות, הקפאתן לשם שימוש עתידי על ידה, מחקר או השמדת הביציות) וכן את מספר הביציות שהיא מסכימה לייעד לכל אחת מהפעולות שבחרה.

הסעיף מוסיף וקובע, כי לא ייועדו למטרות הקפאה לשימוש עתידי או למחקר, ביציות במספר העולה על מספר הביציות המיועדות למטרות השתלה, וזאת כדי להבטיח כי המטרה העיקרית של תהליך התרומה תוסיף להיות השתלת הביציות לצורך הולדת ילד ולא למטרות אחרות, ובראשן מחקר.

(א) לא יושתלו ביציות בנתרמת, או באם נושאת שהתקשרה עם נתרמת בהסכם לנשיאת עובריים שאושר לפי חוק ההסכמים, אלא לפי אישור בכתב שנתן לכך רופא אחראי לפי הוראות סעיף זה.

(ב) רופא אחראי רשאי לאשר השתלת ביציות שנשאבו מגופה של תורמת, בגופה של נתרמת או אם נושאת, לאחר שווידא כי התקיימו כל אלה:

- (1) הנתרמת היא תושבת ישראל שמלאו לה 18 שנים וטרם מלאו לה 51 שנים;
- (2) הרופא המטפל מצא כי הנתרמת אינה מסוגלת, בשל בעיה רפואית, להתעבר מביציות שבגופה, או שיש לה בעיה רפואית אחרת המצדיקה שימוש בביציות של אישה אחרת לשם הולדת ילד;
- (3) הרופא המטפל וידא כי ניתן לגבי הביציות המיועדות להשתלה אישור הקצאה למטרת השתלה לפי הוראות סעיף 14;
- (4) הרופא המטפל קיבל אישור ממאגר המידע כי התקיימו כל אלה:

(א) הביציות המיועדות להשתלה נשאבו מתורמת אחת בפעולה אחת של שאיבת ביציות, ולא הוקצו ביציות משאיבה זו להשתלה ביותר משתי נשים אחרות;

(ב) התורמת היא בת דתה של הנתרמת ואינה קרובת משפחה שלה, אלא אם כן נשאבו הביציות המיועדות להשתלה בנתרמת, מתורמת כאמור בפסקה (5);

(ג) התורמת אינה קרובת משפחה של מי שמיועד להיות האב הגנטי של היילוד;

(ד) היו הביציות שנשאבו מהתורמת מיועדות להפריה בזרעו של תורם זרע – תורם הזרע אינו קרוב משפחה של התורמת או של הנתרמת;

(5) נתרמו הביציות המיועדות להשתלה על ידי תורמת מתנדבת כאמור בסעיף 12(ב)(8)(א) או (ב), או על ידי תורמת מטופלת כאמור בסעיף 14(ב)(2) – הרופא המטפל וידא ברשומה הרפואית של התורמת כי התקבל אישור מוועדת הריגים לשאיבה או להקצאה לפי הוראות סעיף 21(א) או (ב); נתרמו הביציות המיועדות להשתלה על ידי תורמת שאינה בת דתה של הנתרמת ולא יועדו הביציות מראש לנתרמת האמורה – הרופא המטפל קיבל אישור מוועדת הריגים להשתלה לפי הוראות סעיף 21(ג);

ד ב ר י ה ס ב ר

(2) כי לא הושתלו ביציות, מאותה שאיבה ביותר משתי נשים אחרות, וזאת כדי למנוע תמריץ לשאיבת יתר של ביציות בהשתלה אחת;

(3) כי התורמת אינה קרובת משפחה של מי שמיועד להיות האב הגנטי של היילוד;

(4) כי ניתן אישור ועדת התריגים לשאיבה, להקצאה או להשתלה, לפי הענין, במקרים שבהם נדרש אישור כאמור (למשל, אם התורמת ייעדה מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת או שהיא נושאה או אם התורמת אינה בת דתה של הנתרמת או שהיא קרובת משפחה שלה).

סעיף 16 הסעיף המוצע קובע את התנאים להשתלת ביציות בגופה של נתרמת או בגופה של אם נושאת שהתקשרה עם נתרמת בהסכם לנשיאת עובריים.

לפי הסעיף המוצע השתלת הביציות תיעשה רק באישור הרופא האחראי שתפקידו לפקח אחר תקינותו של תהליך התרומה וקיומם של התנאים הקבועים בסעיף.

בין השאר על הרופא האחראי לוודא –

(1) כי הנתרמת אכן זכאית לתרומה, לפי התנאים שבסעיף 11 (גיל, תושבות וכו');

(6) נתרמו הביציות המיועדות להשתלה מתורמת שהיא נשואה – הרופא המטפל יידע את הנתרמת כי התורמת נשואה וקיבל את הסכמתה, בכתב, לקבלת הביציות מתורמת כאמור.

17. לצורך מתן אישור לפי סעיפים 12, 14 או 16 רשאים הרופא האחראי והרופא המטפל להתייעץ, בין השאר, גם עם פסיכולוג או עובד סוציאלי, ורשאים הם לדרוש להמציא להם חוות דעת מקצועית מפסיכולוג או מעובד סוציאלי.
18. לא התקיים תנאי מהתנאים למתן אישור לשאיבת ביציות, אישור להקצאת ביציות או אישור להשתלת ביציות המנויים בסעיפים 12, 14 או 16, לפי הענין, אך סבר הרופא האחראי כי קיימים טעמים חריגים ומיוחדים המצדיקים את מתן האישור אף בלי שהתקיים אותו תנאי, רשאי הוא לפנות לוועדת חריגים בבקשה לאשר לו מתן אישור כאמור.
19. (א) אישור לשאיבת ביציות מתורמת מתנדבת, שניתן לפי סימן זה, תקף לפעולה אחת בלבד של שאיבת ביציות.
(ב) אישור להקצאת ביציות למטרת השתלה, שניתן לפי סימן זה, תקף להקצאת ביציות כאמור משאיבת ביציות אחת בלבד.
(ג) אישור להשתלת ביציות, שניתן לפי סימן זה, תקף לפעולה אחת בלבד של השתלת ביציות.

סימן ג': ועדת חריגים

20. (א) השר ימנה ועדת חריגים, שתפקידה לאשר כל אחד מאלה:
(1) שאיבת ביציות במקרים המנויים בסעיף 12(ב)(8);

ד ב ר ו ה ס ב ר

התקיים תנאי מן התנאים כאמור. סעיף זה מטרתו לתת לוועדה אפשרות לשקול תרומת ביציות גם שלא על פי תנאי הסעיפים שפורטו לעיל, במקרים המצדיקים זאת ושלא יהיה ניתן לצפותם מראש, וזאת בלי שהדבר יחייב שינוי החוק.

סעיף 19 מוצע להגביל את תוקפם של אישורים שניתנו לשאיבה, להקצאה ולהשתלה של ביציות ולקבוע כי אישור לשאיבת ביציות מתורמת מתנדבת יהיה תקף לפעולה אחת בלבד של שאיבת ביציות, אישור להקצאת ביציות למטרת השתלה יהיה תקף להקצאת ביציות משאיבת ביציות אחת בלבד ואישור להשתלת ביציות יהיה תקף לפעולה אחת בלבד של השתלת ביציות. הגבלה זאת נועדה למנוע שימוש באותו היתר כדי לבצע פעולות חוזרות, לאורך תקופה, בלי שבוצעה בדיקה חוזרת, אם תנאי החוק לשאיבה, להקצאה או להשתלה עורם מתקיימים.

סעיף 20 סעיפים שונים בחוק המוצע (סעיף 12(ב)(8), סעיף 14(ב)(2) וסעיף 16(ב)(5)) מפרטים מקרים, שבהם נדרש אישור של ועדת חריגים כתנאי לשאיבה, להשתלה או להקצאה של ביציות. מקרים אלה כוללים שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת המיועדת מראש את

נוסף על האמור, אם התורמת היא נשואה – על הרופא המטפל ליידע על כך את הנתרמת ולקבל הסכמתה בכתב לקבלת הביציות מתורמת כאמור.

סעיף 17 הסעיף קובע כי לצורך מתן אישור לשאיבת ביציות מתורמת מתנדבת (לפי סעיף 12 המוצע), להקצאת ביציות למטרת השתלה (לפי סעיף 14 המוצע) או להשתלת ביציות (לפי סעיף 16 המוצע), רשאים הרופא האחראי והרופא המטפל להתייעץ, בין השאר, עם פסיכולוג או עובד סוציאלי וכן לדרוש שתומצא להם חוות דעת מקצועית של כל אחד מאלה. המטרה היא לוודא, כי התורמת אכן כשירה לביצוע התרומה ומודעת לכל משמעויותיה.

סעיף 18 בסעיפים 12, 14 ו-16 המוצעים מפורטים תנאים שונים למתן אישור לשאיבת ביציות, להקצאת ביציות למטרת השתלה או להשתלת ביציות, בהתאמה. מוצע לקבוע כי רופא אחראי הסבור כי קיימים טעמים חריגים ומיוחדים המצדיקים סטייה מתנאים אלה רשאי לפנות לוועדת החריגים בבקשה לאשר את השאיבה, להקצאה או להשתלה, לפי הענין, אף שלא

⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

- (2) הקצאת ביציות עודפות שנשאבו מתורמת מטופלת כאמור בסעיף 14(ב)2);
- (3) השתלת ביציות כאמור בסעיף 16(ב)5) סיפה;
- (4) שאיבה, הקצאה או השתלה מטעמים חריגים ומיוחדים כאמור בסעיף 18.
- (ב) ואלה חברי ועדת חריגים:

- (1) רופא מומחה, ששימש בעבר מנהל מחלקה או יחידה בבית חולים העוסקת בנושא פרייה, מילדות או הפרייה, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;
- (2) רופא מומחה;
- (3) פסיכולוג בעל תואר מומחה לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977²;
- (4) עובד סוציאלי;
- (5) משפטן;
- (6) איש דת בן דתה של התורמת, ואם היו התורמת והנתרמת בנות דתות שונות – גם איש דת בן דתה של הנתרמת.
- (ג) העובד הסוציאלי חבר הוועדה יתמנה בהתייעצות עם שר הרווחה.
- (ד) איש הדת חבר הוועדה יתמנה –

- (1) לגבי יהודים – בהתייעצות עם הרב הראשי לישראל;
- (2) לגבי בני עדה דתית אחרת – בהתייעצות עם ראש אותה עדה דתית בישראל.
- (ה) בהרכב הוועדה יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים.

21. (א) ועדת חריגים רשאית לאשר שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת והקצאת ביציות עודפות שנשאבו מתורמת מטופלת, כאשר התורמת מייצגת מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת, כאמור בסעיפים 12(ב)8(א) ו-14(ב)2), אם שוכנעה כי התקיים המפורט להלן, לפי הענין:

- (1) לענין תורמת המייצגת מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת שהיא קרובת משפחה – קיימים טעמים דתיים המצדיקים תרומת ביציות כאמור;

ד ב ר ו ה ס ב ר

ואיש דת, וייתן ייצוג הולם לבני שני המינים. ההרכב המוצע משקף את השיקולים השונים שאותם תשקול הוועדה בבואה להחליט אם לאשר שאיבה, השתלה או הקצאה של ביציות במקרים שבהם נדרש אישורה לכך, ובין השאר, שיקולים דתיים או חברתיים כמפורט בדברי ההסבר לסעיפים 21 ו-22 שלהלן, וכן יבטיח קיומו של הליך ראוי לפני הוועדה.

סעיפים 21 ו-22 שעל ועדת החריגים לשקול בבואה לאשר, במקרים שונים הנתונים לסמכותה, שאיבה, הקצאה או השתלה של ביציות תוך חריגה מהתנאים המפורטים בסעיפים המסדירים ביצוע פעולות אלה. בכלל זה רשאית ועדת החריגים –

הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת; שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת שהיא נשואה; השתלת ביציות בגופה של נתרמת שאינה בת דתה של התורמת; הקצאת ביציות עודפות שנשאבו מגופה של תורמת מטופלת, לנתרמת מסוימת.

כמו כן, סעיף 18 המוצע קובע כי רופא אחראי רשאי לפנות לוועדת חריגים במקרים שבהם לא מתקיים תנאי מן התנאים לביצוע שאיבה, השתלה או הקצאה של ביציות הקבועים בסעיפים 12, 14 או 16, לפי הענין, אם לדעתו קיימים טעמים חריגים ומיוחדים המצדיקים את מתן האישור, אף בלא שהתקיים אותו תנאי.

סעיף 20 המוצע קובע את הרכבה של ועדת החריגים שיכלול שני רופאים מומחים, פסיכולוג, משפטן,

(2) לענין תורמת המייעדת מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת שאינה קרובת משפחה – קיימים טעמים דתיים או חברתיים המצדיקים תרומת ביציות כאמור.

(ב) ועדת הריגים רשאית לאשר שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת שהיא נשואה לפי הוראות סעיף 12(ב)(8), אם שוכנעה כי התקיים המפורט להלן, לפי הענין:

(1) לענין תורמת מתנדבת נשואה המייעדת מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת – קיימים טעמים דתיים המצדיקים תרומת ביציות כאמור;

(2) לענין תורמת מתנדבת נשואה שאינה מייעדת מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת – שאיבת הביציות נדרשת לשם השתלתן בנתרמת מסוימת אשר עקב מחסור בביציות מתאימות מתורמות מטופלות או מתורמות מתנדבות שאינן נשואות, אין באפשרותה לקבל תרומת ביציות אלא מתורמת מתנדבת שהיא נשואה.

(ג) ועדת הריגים רשאית לאשר השתלת ביציות בנתרמת שאינה בת דתה של התורמת ושלא יועדו מראש על ידי התורמת לנתרמת מסוימת, כאמור בסעיף 16(ב)(5) סיפה, אם שוכנעה כי דתה של הנתרמת אוסרת עליה לקבל תרומה ממי שהיא בת דתה.

(ד) ועדת הריגים לא תאשר שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת או הקצאת ביציות מתורמת מטופלת, כאמור בסעיף זה, אלא אם כן שוכנעה כי התקיימו, נוסף על התנאים האמורים בסעיפים קטנים (א) עד (ג), לפי הענין, גם תנאים אלה:

(1) התורמת נהנה את הסכמתה בדעה צלולה ומתוך רצון חופשי ושלא מתוך לחץ משפחתי, חברתי או אחר;

(2) לענין תורמת שיעדה מראש את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת – הסכמתה ניתנה שלא כנגד תמורה כספית או כל תמורה אחרת מן הנתרמת או מי מטעמה.

(ה) ועדת הריגים רשאית לאשר שאיבת ביציות, הקצאת ביציות או השתלת ביציות, על פי פניה של רופא אחראי לפי סעיף 18, אם סברה כי בנסיבות הענין קיימים טעמים הריגים ומיוחדים המצדיקים זאת.

סמכויות ועדת
הריגים וסדרי
עבודתה

22. (א) לשם ביצוע תפקידיה לפי חוק זה רשאית ועדת הריגים –

(1) לדרוש מהתורמת או מהנתרמת להתום על כתב ויתור על סודיות רפואית, להמציא חוות דעת מקצועית מפסיכולוג או מעובד סוציאלי וכך להעביר לידיה כל חומר רפואי, פסיכולוגי ואחר הנוגע לענין;

ד ב ר ו ה ס ב ר

דתה של הנתרמת אוסרת קבלת תרומה מאישה שאינה נשואה), או לאשר שאיבת ביציות מתורמת כאמור שאינה מייעדת את התרומה לנתרמת מסוימת – אם קיים, לגבי נתרמת מסוימת, מחסור בביציות מתאימות מתורמות מטופלות או מתורמות מתנדבות שאינן נשואות;

– לאשר השתלת ביציות בנתרמת שאינה בת דתה של התורמת (במקרה שבו התורמת לא ייעדה מראש את הביציות שנשאבו ממנה לאותה נתרמת) – אם דתה של הנתרמת אוסרת עליה לקבל תרומה ממי שהיא בת דתה.

– לאשר שאיבת ביציות במקרה שבו תורמת מייעדת את התרומה מראש לנתרמת מסוימת (בין אם הנתרמת היא קרובת משפחה של התורמת ובין אם לאו, בין אם היא בת דתה ובין אם לאו) – אם קיימים טעמים דתיים או חברתיים, לפי הענין, המצדיקים זאת (למשל, במקרה שבו דתה של הנתרמת מונעת שימוש בתרומה אנונימית).

– לאשר שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת שהיא נשואה ומייעדת את התרומה לנתרמת מסוימת – אם התקיימו טעמים דתיים המצדיקים זאת (למשל, אם

(2) להזמין כל אדם להופיע לפניו או למסור לה מידע ככל שהדבר הרוש לה לשם מתן החלטתה.

(ב) בטרם תיתן ועדת חריגים את החלטתה לפי הוראות סעיף 21 תזמן הוועדה את התורמת או את הנתרמת, לפי הענין, להופיע לפניו, ורשאית היא לזמן כל אחת מהן להופיע לפניו בנפרד.

(ג) ועדת חריגים רשאית לקבוע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בידי השר.

23. החלטת ועדת חריגים (א) מצאה ועדת חריגים כי לא התקיים תנאי שקיומו נדרש לצורך שאיבת ביציות, הקצאתן למטרת השתלה, או השתלתן, לפי הוראות סעיף 21, לא תאשר את השאיבה, ההקצאה או ההשתלה, לפי הענין, מנימוקים שתפרט בכתב.

(ב) מצאה ועדת חריגים כי התקיימו כל התנאים שקיומם נדרש לצורך שאיבת ביציות, הקצאתן למטרת השתלה, או השתלתן, לפי הוראות סעיף 21, רשאית היא לאשר בכתב את השאיבה, ההקצאה או ההשתלה, לפי הענין, בצירוף נימוקים בכתב, ורשאית היא לאשרם בתנאים כפי שתורה.

24. מסירת החלטת (א) ועדת חריגים תמסור את החלטתה לפי הוראות סעיף 21, בצירוף הנימוקים להחלטתה, לתורמת או לנתרמת, לפי הענין, לרופא האחראי ולרופא המטפל.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) רשאית ועדת חריגים שלא למסור לתורמת או לנתרמת את נימוקי החלטתה לפי הוראות סעיף 21, כולם או חלקם, וכן הומר רפואי, פסיכולוגי או אחר הנוגע אליהן, אם מצאה, מטעמים שיירשמו, כי טובת התורמת, הנתרמת או היילוד שייוולד כתוצאה מתרומת הביציות, מחייבת זאת.

ד ב ר ו ה ס ב ר

לפניה או למסור לה מידע הדרוש לשם מתן החלטתה. כמו כן קובע הסעיף כי הוועדה לא תיתן את החלטתה, אלא לאחר שזימנה את התורמת או הנתרמת, לפי הענין, להופיע לפניו.

סעיפים 23 ו-24 סעיף 23 קובע כי החלטות ועדת חריגים יינתנו בכתב, בצירוף נימוקים.

סעיף 24 קובע כי החלטתה של ועדת חריגים תימסר לתורמת או לנתרמת, לפי הענין, וכן לרופא האחראי ולרופא המטפל.

כדי לשמור על סודיותו של מידע שהגיע לידי הוועדה ונוגע לתורמת או לנתרמת, וכן כדי להבטיח כי התורמת והנתרמת יוכלו להתבטא בחופשיות לפני הוועדה, בלא חשש כי דבריהן ייחשפו, ולמנוע פגיעה בטובתן של התורמת, הנתרמת, או היילוד שייוולד כתוצאה מתרומת הביציות, רשאית הוועדה שלא למסור לתורמת או לנתרמת הומר רפואי, פסיכולוגי או אחר הנוגע אליהן שהובא לפניו או את נימוקי החלטתה, כולם או חלקם, אם מצאה, מטעמים שיירשמו, כי טובת התורמת, הנתרמת, או היילוד שייוולד כתוצאה מתרומת הביציות, מחייבת זאת.

פרט לשיקולים הפרטניים (שיקולים דתיים, חברתיים או אחרים, לפי הענין) נדרשת ועדת החריגים להשתכנע, בכל אחד מן המקרים, כי התורמת נתנה את הסכמתה ברעה צלולה, מתוך רצון חופשי, ושלא מתוך לחץ משפחתי, חברתי או אחר. לענין תורמת המייעדת את הביציות שיישאבו מגופה לנתרמת מסוימת, נדרשת הוועדה להשתכנע כי התורמת לא נתנה את הסכמתה לתרומה, כנגד תמורה כספית או כל תמורה אחרת מן הנתרמת או מי מטעמה. זאת, כדי למנוע ניצול מצוקתן של נשים, לשם סחר בביציות.

כמו כן, מוסמכת ועדת החריגים, לאשר שאיבת ביציות, הקצאת ביציות או השתלת ביציות בכל מקרה שבו נעשתה אליה פניה של רופא אחראי לפי סעיף 18 המוצע, אם סברה כי בנסיבות הענין קיימים טעמים חריגים ומיוחדים המצדיקים זאת, שלא היה ניתן לצפותם מראש.

סעיף 22 המוצע מפרט את הסמכויות הנתונות לוועדת החריגים, לצורך ביצוע תפקידיה, ובין השאר, סמכותה לדרוש מהתורמת או מהנתרמת לחתום על כתב ויתור על סודיות רפואית ולהמציא חוות דעת מפסיכולוג או מעובד סוציאלי וסמכותה להזמין כל אדם להופיע

פרק ד': תרומת ביציות למטרת מחקר

25. (א) מטופלת שאינה תורמת, שנשאבו מגופה ביציות, ימסור לה הרופא המטפל מידע לגבי מספר הביציות שנשאבו מגופה.
- (ב) מטופלת כאמור בסעיף קטן (א) המבקשת להקצות ביציות עודפות למטרת מחקר, שקיבלה מידע כאמור באותו סעיף קטן, תחתום בפני הרופא המטפל על טופס שקבע השר, הכולל את הסכמתה לבצע את הפעולות המפורטות להלן, כולן או חלקן, כפי שתורה, לגבי הביציות העודפות, וכן את מספר הביציות שהיא מסכימה לייער לכל אחת מהפעולות האמורות:
- (1) מחקר;
 - (2) הקפאת הביציות לשם שימוש עתידי על ידה;
 - (3) השמדת הביציות.
26. (א) ביציות שנשאבו מגופה של אישה לא יוקצו למטרת מחקר, אלא לפי אישור בכתב שנתן לכך רופא אחראי לפי הוראות סעיף זה.
- (ב) רופא אחראי רשאי לאשר הקצאת ביציות למטרת מחקר, לאחר שוודא כי מתקיימים כל אלה:
- (1) הביציות נשאבו מתורמת או ממטופלת לשם הולדת ילד;
 - (2) התורמת או המטופלת חתמה בפני הרופא המטפל על הסכמה להקצאת הביציות למטרת מחקר לפי הוראות סעיפים 13(ב) או 25(ב), והקצאה היא בהתאם להסכמתה כאמור;
 - (3) מספר הביציות המוקצות למטרת מחקר אינו עולה על מספר הביציות שנשאבו מגופה של התורמת או המטופלת ושהוקצו לשם הולדת ילד.

פרק ה': מאגר המידע

27. (א) במשרד הבריאות יוקם מאגר מידע שיכלול מידע שהתקבל לפי הוראות סעיף 28. מאגר המידע
- (ב) מאגר המידע ינוהל בידי רופא מומחה שימנה המנהל (בחוק זה – אחראי על מאגר המידע).

ד ב ר ו ה ס ב ר

שנתנה אותה האישה (לפי הוראות סעיפים 13(ב) או 25(ב), לפי הענין). אישור כאמור יינתן רק לאחר שהרופא האחראי וידא כי הביציות נשאבו מלכתחילה, למטרת הולדת ילד, וכי מספר הביציות המוקצות למטרת מחקר אינו עולה על מספר הביציות שנשאבו והוקצו למטרת הולדת ילד. זאת כדי להבטיח כי המטרה העיקרית של תהליך תרומת הביציות תוסיף להיות השתלת ביציות בגופה של אישה אחת לצורך הבאת ילד לעולם, ומטרה זו לא תהפוך משנית למטרות אחרות, לרבות למטרת מחקר.

סעיפים הסעיפים המוצעים מסדירים את הקמתו **27 עד 29** של מאגר מידע במשרד הבריאות שיכלול מידע לגבי פעולות של שאיבת ביציות מתורמות מתנדבות והקצאת ביציות לשם השתלה. מאגר

סעיף 25 מוצע לקבוע כי הרופא המטפל ימסור למטופלת שאינה תורמת, שנשאבו מגופה ביציות, מידע לגבי מספר הביציות שנשאבו מגופה, בדומה למידע שנמסר לתורמת מטופלת או מתנדבת לפי הוראות סעיף 13(א) המוצע. מטופלת כאמור רשאית, בדומה לתורמת מטופלת או מתנדבת, להורות, בטופס הסכמה שעליו תחתום בפני הרופא המטפל, בדבר הפעולות שיבוצעו בביציות שנשאבו מגופה ושאינן דרושות לצורך הטיפול בה, וכן בדבר מספר הביציות שהיא מסכימה לייער לכל אחת מפעולות אלה.

סעיף 26 לפי המוצע, לא יוקצו ביציות שנשאבו מגופה של אישה (בין שהיא תורמת ובין שהיא מטופלת שאינה תורמת) למטרת מחקר, אלא לפי אישור בכתב מאת רופא אחראי שיינתן על בסיס ההסכמה בכתב

(ג) המידע שבמאגר המידע ישמש רק לצורך מסירת אישור לרופא מטפל, לפי הוראות סעיפים 12(ב)5 או 16(ב)4 ולצורך מסירת מידע לרופא מומחה לפי הוראות סעיף 47.

28. הודעות למאגר המידע (א) בוצעה שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת או אושרה הקצאת ביציות לשם השתלה, ימסור הרופא המטפל הודעה על כך למאגר המידע; בהודעה ייכללו, בין השאר, שם המהלקה המוכרת שבה בוצעה שאיבת הביציות ושם בית החולים או המרפאה, לפי הענין, וכן פרטיה האישיים של התורמת, מועד השאיבה או ההקצאה, ומספר הביציות שנשאבו או שהוקצו.

(ב) לצורך בירור קרבת משפחה לשם מתן אישור להשתלת ביציות לפי הוראות סעיף 16(ב)4, ימסור הרופא המטפל למאגר המידע את פרטיה האישיים של התורמת וכן את פרטיה האישיים של מי שמיועד להיות האב הגנטי, ואם הוא תורם זרע שהתקבל מבנק הזרע – את סימן הקוד כפי שהופיע על מבחנת הזרע.

29. קבלת מידע ממרשם האוכלוסין לענין קרבת משפחה (א) אחראי על מאגר המידע שנמסרה לו בקשה מאת רופא מטפל לבירור קרבת משפחה, כאמור בסעיף 28(ב), רשאי לפנות לפקיד רישום לפי הוראות חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965³ (בחוק זה – חוק מרשם האוכלוסין), בבקשה לקבל ידיעה, האם לפי הנתונים שבמרשם האוכלוסין הנתרמת או מי שמיועד להיות האב הגנטי הם קרובי משפחה של התורמת; קיבל פקיד רישום פניה כאמור, ישיב עליה תשובה חיובית או שלילית, בלא פירוט נוסף.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), נמסר למאגר המידע סימן הקוד שהופיע על מבחנת זרע של תורם זרע, לפי הוראות סעיף 28(ב), ימסור האחראי על מאגר המידע למנהל בנק הזרע את פרטי התורמת והנתרמת ואת סימן הקוד שהועבר לו כאמור, ומנהל בנק הזרע יבדוק אם קיימת קרבת משפחה בין תורם הזרע לבין התורמת או הנתרמת, ורשאי מנהל בנק הזרע לשם כך לפנות לפקיד רישום בבקשה לקבל ידיעה כאמור בסעיף קטן (א); מנהל בנק הזרע יודיע את תוצאות בדיקתו לאחראי על מאגר המידע.

פרק ו': מרשם ילודים

30. מרשם היילודים הרשם שמונה לפי הוראות סעיף 29 לחוק אימוץ ילדים (בחוק זה – הרשם) ינהל מרשם שיכלול מידע שהועבר אליו לפי הוראות סעיף 31 וכן מידע כאמור בסעיף 32(1) סיפה (בחוק זה – מרשם היילודים).

ד ב ר ו ה ס ב ר

משתי נשים, וכן לקבל מידע בדבר קיום קרבת משפחה בין התורמת לבין הנתרמת או האב הגנטי המיועד. זאת, על סמך בירור שיקיים האחראי על מאגר המידע עם פקיד רישום לפי הוראות חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965 (להלן – חוק מרשם האוכלוסין).

רופא מטפל המבקש לבצע בירור לצורך מתן אישור להשתלת ביציות המיועדות להפריה בזרעו של תורם זרע, יוכל לקבל ממאגר המידע פרטים בדבר קרבת משפחה בין התורמת או הנתרמת, לבין תורם הזרע המיועד, וזאת על יסוד פרטי התורמת והנתרמת וסימן הקוד שהופיע על מבחנת הזרע, שימסור האחראי על מאגר המידע למנהל בנק הזרע הרלוונטי.

סעיפים מוצע לקבוע כי הרשם שמונה לפי הוראות 30 עד 34 סעיף 29 לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן – הרשם) ינהל מרשם שיכלול מידע לגבי

זה ינהל בידי רופא מומחה שימנה המנהל (להלן – אחראי על מאגר המידע). המידע שבמאגר המידע ישמש כדי למנוע, בין השאר, את המקרים האלה: מקרה של ריבוי תרומות ביציות מתורמת אחת, מקרה שבו נעשית הקצאת ביציות שנשאבו מגופה של תורמת, לנתרמת שהיא או אביו הגנטי המיועד של היילוד הם קרובי משפחה של התורמת וכן מקרה שבו ביצית שנתרמה בהתאם להוראות החוק המוצע תופרה בזרע מבנק הזרע, שהתורם אותו הוא קרוב משפחה של התורמת או הנתרמת.

רופא מטפל המבקש לבצע בירור לצורך מתן אישור להשתלת ביציות שנתרמו, יוכל לוודא כי הביציות המיועדות להשתלה נשאבו מתורמת אחת בפעולה אחת של שאיבת ביציות ולא הוקצו משאיבה זו להשתלה ביותר

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

31. (א) הושתלו ביציות שנשאבו מגופה של תורמת בנתרמת או באם נושאת שהתקשרה עם נתרמת בהסכם לנשיאת עובריים שאושר לפי חוק ההסכמים, והנתרמת או האם הנושאת הרתה, ימסור הרופא האחראי הודעה על כך למרשם היילודים; ההודעה תכלול את פרטיהן האישיים של התורמת, ושל הנתרמת או האם הנושאת, לפי הענין, וכן את פרטיו האישיים של הגבר שבזרעו הופרו הביציות המושתלות, ואם הופרו הביציות בזרעו של תורם זרע שהתקבל מבנק הזרע – את סימן הקוד, כפי שהופיע על מבחנת הזרע.

(ב) נתרמת שהרתה כאמור בסעיף קטן (א) ונולד לה ילד מתרומת הביציות, או הורה מיועד שקיבל למשמורת לפי הוראות חוק ההסכמים ילד שנולד לאם נושאת שהרתה כאמור בסעיף קטן (א), ימסרו על כך הודעה למרשם היילודים; ההודעה תכלול את פרטיו האישיים של היילוד וכן את פרטיהם האישיים של הנתרמת ושל האב הגנטי של היילוד ככל שאינו תורם זרע; לא נולד ילד לנתרמת או לאם נושאת כאמור, ימסור הרופא המטפל הודעה על כך למרשם היילודים והרשם ימחק את פרטיה מהמרשם.

(ג) נמסרה למרשם היילודים הודעה לפי הוראות סעיף קטן (א) הכוללת סימן קוד כפי שהופיע על מבחנת זרע, ידרוש הרשם ממנהל בנק הזרע את פרטיו האישיים של תורם הזרע שמוזרעו הופרו הביציות; קיבל מנהל בנק הזרע דרישה לפי סעיף קטן זה יעביר לרשם את הפרטים שאותם נדרש למסור.

32. הרשם רשאי לפנות לפקיד רישום לפי הוראות חוק מרשם האוכלוסין בבקשה לקבל מידע כמפורט להלן:

קבלת מידע ממרשם האוכלוסין

(1) מידע לענין לידת יילוד לנתרמת או לאם נושאת, בעקבות השתלת ביציות שנמסרה לגביה הודעה לפי סעיף 31(א), וכן שמו של היילוד, מספר הזהות שלו, מינו, שמות הוריו ודתו; ראה הרשם כי לא הועבר מידע לגבי יילוד לפי הוראות סעיף 31(ב), ירשום את פרטי היילוד כאמור במרשם היילודים ובלבד שנתן לאם היילוד הזדמנות להשמיע את טענותיה ושוכנע, לפני הרישום, כי היילוד נולד כתוצאה מתרומת הביציות;

(2) מידע לענין קרבת משפחה מדרגה ראשונה בעקבות פניה לפי סעיף 33(ב).

ד ב ר ו ה ס ב ר

הרשם מוסמך לפנות לפקיד רישום לפי חוק מרשם האוכלוסין לשם קבלת מידע משלים או מאמת, ביחס לילד שנולד כתוצאה מתרומת ביציות שנמסרה לו הודעה עליה לפי סעיף 31(א), וזאת לצורך שלמות המאגר.

המידע שבמאגר נועד לתת מענה לפנייה של אדם שמלאו לו 18 שנים, המבקש לברר אם נולד כתוצאה מתרומת ביציות וכן לפנייה של גבר ואישה המעוניינים לברר, יחד, האם יש ביניהם קרבת משפחה מדרגה ראשונה או של רושם נישואין המעוניין לבצע בירור כזה לגבי גבר ואישה שנרשמו אצלו לנישואין. מידע בדבר קרבת משפחה כאמור יימסר לגבר ולאישה, באמצעות פקיד סעד שמונה לפי סעיף 36(ב) לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981, ויכלול מידע בדבר סוג הקרבה בלבד.

כדי לשמור על חיסיון המידע המצוי במרשם היילודים, מוצע לקבוע כי הוא לא יהיה פתוח לעינין, והמידע הכולל בו יימסר רק בהתאם להוראות החוק המוצע.

הריון שהתקבל כתוצאה מהשתלה של ביציות שנשאבו מגופה של תורמת בגופה של נתרמת או אם נושאת, ובכלל זה פרטיהן האישיים של התורמת ושל הנתרמת או האם הנושאת, לפי הענין, ופרטיו האישיים של הגבר שבזרעו הופרו הביציות המושתלות, לרבות גבר שהוא תורם זרע (להלן – מרשם היילודים).

כמו כן, יכלול מרשם היילודים את פרטיהם של הילדים שנולדו, כתוצאה מהשתלת ביציות כאמור, ובכלל זה פרטיהם האישיים של הנתרמת ושל האב הגנטי של היילוד ככל שאינו תורם זרע.

חובת מסירת הפרטים האמורים תוטל על הרופא האחראי – לענין הריון שהתקבל כתוצאה מהשתלת ביציות שנשאבו מתרומת, ועל הנתרמת או על ההורה המיועד (במקרה של פונדקאות) – לענין הולדת הילד לנתרמת או לאם הנושאת.

33. מסירת מידע ממרשם היילודים (א) אדם שמלאו לו 18 שנים רשאי לפנות למרשם היילודים בבקשה לקבל מידע האם נולד כתוצאה מתרומת ביציות; המידע שיימסר מן המרשם לא יכלול מידע המזהה את התורמת.
- (ב) גבר ואישה המעוניינים, יחד, לברר, בעצמם או באמצעות מיופה כוחם, אם הם קרובי משפחה מדרגה ראשונה, וכן רושם נישואין המעוניין לברר כאמור לגבי גבר ואישה שנרשמו אצלו לנישואין, רשאים לפנות לרשם בבקשה לקבל מידע לגבי קיומה של קרבת משפחה כאמור.
- (ג) לא היתה קרבת משפחה מדרגה ראשונה בין גבר לאישה כאמור בסעיף קטן (ב), ימסור הרשם הודעה לפונה הכוללת את המידע האמור בלבד; היתה ביניהם קרבת משפחה מדרגה ראשונה, ימסור הרשם לגבר ולאישה, באמצעות פקיד סעד שמונה לפי סעיף 36(ב) לחוק אימוץ ילדים, מידע בדבר סוג הקרבה ביניהם בלבד; לצורך ביצוע תפקידו לפי סעיף קטן זה רשאי פקיד הסעד לקבל כל מידע ממרשם היילודים.
34. מרשם היילודים לא יהיה פתוח לעיון, והמידע הכלול בו יימסר רק בהתאם להוראות חוק זה.

פרק ז': אנונימיות וסודיות

35. שמיירת סודיות אדם שהגיע אליו מידע לפי הוראות חוק זה תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו ישמרנו בסוד, לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש, אלא לפי הוראות חוק זה או על פי צו של בית משפט.
36. מסירת מידע על ידי רופא אחראי לתורמת ולנתרמת, האחראי אודות השניה רופא אחראי ורופא מטפל לא יגלו לתורמת מידע המזהה את התורמת, אלא אם כן התורמת ייעדה מראש את הביציות שיישאבו מגופה לאותה נתרמת; ואולם רשאים הרופא האחראי והרופא המטפל למסור לנתרמת מידע על התורמת שאינו מידע מזהה, אם סברו כי קיימים טעמים המצדיקים לעשות כן.

פרק ח': עונשין ואמצעים מינהליים

37. עונשין (א) אלה דינם מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)3 לחוק העונשין, התשל"ז-1977¹⁶ (להלן – חוק העונשין):

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן קיימות בחוק המוצע הוראות נוספות הקובעות שמירת סודיותו של מידע רגיש לגבי תרומת ביציות, ובחן הוראות סעיף 33 המוצע הקובעות כי מידע ממרשם היילודים שיימסר לאדם המבקש לברר אם נולד כתוצאה מתרומת ביציות לא יכלול מידע המזהה את התורמת וכן כי תשובה לפניה לענין קרבת משפחה שתימסר לבני זוג או לרושם נישואין תהיה חיובית או שלילית, ואם קיימת קרבה בדרגה ראשונה – מידע בדבר סוג הקרבה, שיימסר לבני הזוג בלבד.

סעיף 37 הסעיף קובע סדרת פעולות שביצוען בניגוד להוראות החוק המוצע מהווה עבירה פלילית שעונשה מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)3 לחוק העונשין, ובכלל זה, שאיבת ביציות שלא למטרת הולדת ילד; מתן או קבלת תמורה בעבור ביציות או ביצוע תיווך בניגוד להוראות החוק; אי-מסירת מידע

סעיפים 35 ו-36 סעיף 35 המוצע קובע הוראת סודיות כללית המטילה איסור על גילוי של מידע שהגיע לאדם לפי הוראות החוק המוצע, או על שימוש בו, אלא לפי הוראות החוק או על פי צו של בית משפט.

מעבר להוראה כללית זאת קובע סעיף 36 המוצע איסור מסירת מידע לתורמת ולנתרמת האחראי על אודות השניה למעט במקרים שבהם התורמת ייעדה מראש את הביציות שיישאבו מגופה לאותה נתרמת או אם קיימים טעמים המצדיקים מסירת מידע לנתרמת על התורמת שאינו מידע מזהה (למשל, פרטים הדרושים לצורך ביצוע אבחון או טיפול רפואי במי שנולד כתוצאה מתרומת הביציות).

¹⁶ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (1) המבצע שאיבת ביציות שלא למטרת הולדת ילד, בניגוד להוראות סעיף 3;
- (2) המוציא מישראל ביציות שנשאבו בישראל, בניגוד להוראות סעיף 5;
- (3) המבצע גירוי שחלתי בתורמת מתנדבת, בלי שהתקבל אישור רופא אחראי לשאיבת ביציות, בניגוד להוראות סעיף 6(א);
- (4) המבצע שאיבת ביציות שלא בנתרמת או באם נושאת, בניגוד להוראות סעיף 6(ב);
- (5) המבצע שאיבת ביציות מתורמת לשם השתלתן, טיפול מעבדתי בביציות שנשאבו כאמור או השתלת ביציות, שלא במחלקה מוכרת, בניגוד להוראות סעיף 7;
- (6) הנותן או המקבל תמורה בעבור ביציות שנשאבו מגופה של אישה או המיועדות לשאיבה כאמור, או בעבור הקצאת ביציות למטרת מחקר או הסכמה להקצאת הביציות כאמור, בניגוד להוראות סעיף 8;
- (7) המתווך בין תורמת לנתרמת לשם שאיבת ביציות לצורך השתלתן, או לשם השתלת ביציות, בניגוד להוראות סעיף 9(א);
- (8) המתווך בין אישה לבין אדם אחר לשם הקצאת ביציות למטרת מחקר, בניגוד להוראות סעיף 9(ב);
- (9) המתנה מתן טיפול רפואי לאישה או את המועד למתן טיפול כאמור, בהסכמתה לשאיבת ביציות מגופה לשם השתלתן או בהסכמתה להקצאת הביציות שיישאבו מגופה למטרת השתלה או מחקר, בניגוד להוראות סעיף 10.
- (ב) אלה דינם קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין:
- (1) המבצע שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת לשם השתלתן, בלי שקיבל לכך אישור בכתב מרופא אחראי, בניגוד להוראות סעיף 12(א);
- (2) רופא מטפל שאינו מוסר לתורמת או למטופלת שנשאבו מגופה ביציות מידע לגבי מספר הביציות שנשאבו מגופה, או מוסר לה מידע חלקי או כוזב, בניגוד להוראות סעיפים 13(א) או 25(א);
- (3) המקצה ביציות שנשאבו מגופה של תורמת או מטופלת למטרת השתלה או למטרת מחקר, בלי שקיבל לכך אישור בכתב מרופא אחראי, בניגוד להוראות סעיפים 14(א) או 26(א);
- (4) המשתיל ביציות בנתרמת או באם נושאת, בלי שקיבל לכך אישור בכתב מרופא אחראי, בניגוד להוראות סעיף 16(א).

ד ב ר ו ה ס ב ר

מלא או מסירת מידע כוזב לתורמת או למטופלת על מספר הביציות שנשאבו מגופה. מטרת הסעיף להבטיח את קיום הוראות החוק ולהרתיע מפני הפרתו על ידי שימוש במכשיר הענישה הפלילית.

לאישה או מסירת מידע חלקי או כוזב ביחס לביציות שנשאבו מגופה. כן קובע הסעיף סדרת פעולות שביצוען מהווה עבירה פלילית שדינה קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, ובהן שאיבת ביציות מתורמת מתנדבת בלא קבלת אישורו של רופא אחראי ואי-מסירת מידע

38. (א) המנהל רשאי לבטל את ההכרה במחלקה או ביחידה בבית חולים כמחלקה מוכרת, או להתלותה, וכן להורות בצו על סגירתה של מחלקה או יחידה כאמור, אם מצא כי באותה מחלקה או יחידה בוצעה פעולה של שאיבת ביציות לשם השתלתן, טיפול מעבדתי בביציות שנשאבו כאמור, הקצאת ביציות או השתלת ביציות, בניגוד להוראות לפי חוק זה; לא ייתן המנהל החלטה לפי סעיף קטן זה אלא לאחר שנתן למנהל המחלקה או היחידה, לפי הענין, או למנהל המוסד הרפואי שבו היא פועלת, הזדמנות להשמיע את טענותיו.
- (ב) החליט המנהל להורות בצו על סגירת מחלקה מוכרת לפי סעיף קטן (א), יחולו הוראות פקודת בריאות העם לענין זה.

פרק ט': שונות

39. לא יופרו ביציות שנשאבו מתורמת לשם השתלתן, אלא אם כן הגבר שבזרעו יופרו הביציות, נתן את הסכמתו לכך מראש ובכתב, לרבות הסכמה להכללת פרטיו האישיים במרשם היילודים, בטופס הסכמה שקבע השר.
40. (א) יילוד שנולד כתוצאה מתורמת ביציות, יהיה ילדה של הנתרמת לכל דבר וענין.
- (ב) הזכויות והחובות הקיימות בין הורים לבין ילדיהם לא יהיו קיימות בין התורמת לבין היילוד שנולד כתוצאה מתורמת ביציות, ולא יהיו נתונות לתורמת, ביחס ליילוד, הסמכויות הנתונות להורים ביחס לילדיהם.
41. (א) המדינה תשלם לתורמת מתנדבת פיצוי בשל פעולת שאיבת ביציות שבוצעה בה למטרת השתלה, בסכום כפי שקבע השר בהסכמת שר האוצר.
- (ב) המדינה תשלם לתורמת מטופלת פיצוי שסכומו מחצית הסכום שנקבע לפי סעיף קטן (א), בשל הסכמתה להקצאת ביציות עודפות למטרת השתלה.

ד ב ר י ה ס ב ר

יצוין כי הסעיף אינו מונע הכללה במרשם של גבר שלא התבקש לתת את הסכמתו כאמור, או שזרעו שימש להפריית ביצית שנתרמה, חרף סירובו, אם הדבר נעשה בפועל, וזאת לנוכח השיבות האינטרס שבשלמות המרשם, ואולם הסעיף בא למנוע היווצרות סטואציה כזאת, מלכתחילה.

סעיף 40 הסעיף המוצע, שענינו מעמד היילוד, קובע במפורש כי חרף הוויקה הגנטית בין תורמת הביצית לבין היילוד, היא לא תיחשב כאימו של היילוד והנתרמת תיחשב כאמו לכל דבר וענין. קביעה זאת נעשית, למען הסר ספק, שכן הכלל הוא כי היולדת היא הנחשבת ממילא לאימו של היילוד.

סעיף 41 כדי לעודד נשים לתרום ביציות, ולנוכח המאמץ והסיכון המסוים הכרוכים בפעולת שאיבת הביציות, מחד, והרצון למנוע מציאות של "סחר בביציות" מאידך, קובע החוק – בצד האיסור על החלפת תמורה בין הנתרמת או צד שלישי בלשהו, לבין התורמת, את זכותה של התורמת לקבל פיצוי, בסכום קבוע, בשל פעולת שאיבת הביציות שבוצעה בה, לשם השתלה. סכום הפיצוי ייקבע בצו בידי שר הבריאות, בהסכמת שר האוצר. תורמת מטופלת, ששאיבת הביציות בוצעה בה,

סעיף 38 הסעיף מסמיך את המנהל לבטל את ההכרה במחלקה או ביחידה בבית חולים כמחלקה מוכרת, או להתלותה, וכן להורות בצו על סגירתה, אם מצא שבוצעו בה פעולות, הנוגדות את הוראות החוק המוצע. מטרת הסעיף להוסיף על האמצעים העונשיים המפורטים בסעיף 37 המוצע גם אמצעי מינהלי, כנגד מחלקה או יחידה בבית חולים שבה בוצעו פעולות בניגוד לחוק, ולחוק את אכיפת החוק גם בדרך זאת. במקרה שבו החליט המנהל בצו על סגירת מחלקה מוכרת לפי סעיף זה, יחולו לענין זה הוראות פקודת בריאות העם, לענין סגירת מוסדות רפואיים (לרבות לענין המועד, אופן הביצוע והמשך הטיפול במטופלים קיימים או העברתם – ר' סעיף 25 לפקודה).

סעיף 39 לנוכח העובדה כי פרטיו של הגבר שבזרעו הופרתה ביצית שהושגה מתרומה (לרבות גבר שתרום זרע לבנק הזרע) יתועדו על פי החוק המוצע, לא רק בבנק הזרע – אלא גם במרשם היילודים, מוצע לקבוע כי ביצית שהושגה כתוצאה מתרומה לא תופרה, אלא בזרעו של גבר שנתן הסכמתו בכתב ומראש להפריית הביצית בזרעו וכן לכך שפרטיו האישיים ייכללו במרשם היילודים.

42. (א) תורמת או מטופלת רשאית לחזור בה מההסכמה שנתנה לפי סעיפים 13(ב) או 25(ב), לפי הענין, בכל עת לפני ביצוע הפעולה שלה הסכימה לייעד את הביציות שנשאבו מגופה, ולענין הסכמה לייעד ביציות להשתלה – בכל עת לפני הפריית הביציות, והיא לא תישא באחריות אנוחית או פלילית בשל חזרתה מהסכמה כאמור; חזרת התורמת מהסכמתה תיעשה על גבי טופס שקבע השר, הכולל את בקשתה לחזור בה מההסכמה שנתנה לפי סעיפים 13(ב) או 25(ב), לפי הענין, וכן את הסכמתה לבצע את הפעולות המפורטות בפסקאות (2) עד (4) של סעיף 13(ב), כולן או חלקן, בביציות שנשאבו מגופה, ואת מספר הביציות שהיא מסכימה לייעד לכל אחת מהפעולות האמורות, והכל בכפוף להוראות סעיף 13(ג).
- (ב) חזרה תורמת מהסכמתה לייעד ביציות להשתלה, כאמור בסעיף קטן (א), תשיב את סכום הפיצוי שניתן לה לפי הוראות סעיף 41.
43. חוק זה יחול גם על המדינה, תחולה על המדינה
44. אין בחוק זה כדי לפגוע בדיני איסור והיתר לעניני נישואין וגירושין, אי פגיעה בדיני איסור והיתר
45. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין אחר ולא לגרוע מהן, שמירת דינים
46. נתרמת תשלם אגרה בעד אישור רופא אחראי להשתלת ביציות בגופה לפי סעיף 16, אגרה בסכום שקבע השר בהסכמת שר האוצר; סכומי אגרה שנגבו לפי סעיף זה ישמשו, בין השאר, לצורך תשלום פיצוי לתורמת כאמור בסעיף 41.
47. המנהל ימנה רופא מומחה שיפקח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, ורשאי הרופא פיקוח המומחה, לשם ביצוע תפקידו כאמור לדרוש ולקבל מידע ממאגר המידע; הרופא המומחה ימסור למנהל, אחת לשנה, דין וחשבון בענינים הנוגעים לתפקידו כאמור.
48. השר ממונה על ביצוע הוראות חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, ביצוע ותקנות
49. בפקודת מס הכנסה, בסעיף 9, אחרי פסקה (28) יבוא:
"פיצוי לתורמת (29) פיצוי ששולם לתורמת לפי סעיף 41 לחוק תרומת ביציות, התשס"ז–2007",
הכנסה תיקון פקודת מס הכנסה

ד ב ר י ה ס ב ר

- מלכתחילה, לצרכיה שלה, תהיה זכאית למחצית הסכום. בשל הסכמתה להקצאת ביציות עורפות שנשאבו מגופה למטרת השתלה.
- סעיף 42** הסכמת אישה לתרום ביציות מגופה בהתאם להוראות החוק המוצע, כרוכה בתוצאות משמעותיות – הולדת יילוד שהוא ילדה הביולוגי של אותה אישה תוך ויתור מצדה על כל זיקת הורות כלפיו. על כן, יש לאפשר לתורמת כאמור לחזור בה מהסכמתה לענין הפעולות שיבוצעו בביציות שיישאבו מגופה, בכל עת לפני ביצוע הפעולה שלה הסכימה לייעד את הביציות כאמור, ולענין הסכמתה לייעד ביציות להשתלה – בכל עת לפני הפריית הביציות. התורמת לא תישא באחריות אנוחית או פלילית בשל חזרתה מהסכמה כאמור. תורמת
- שחזרה מהסכמתה כאמור, תשיב את סכום הפיצוי שניתן לה בשל פעולת שאיבת הביציות למטרת השתלה או בשל הסכמתה להקצאת הביציות העורפות שנשאבו מגופה למטרת השתלה.
- סעיף 43** מוצע לקבוע במפורש כי הוראות החוק המוצע יחולו גם על המדינה. בדרך זאת, יחולו ההוראות גם על מוסדות ממשלתיים (דוגמת בתי הוולדים הממשלתיים) ויבטיחו כי כלל רשויות המדינה יהיו חייבות לפעול בהתאם לחוק.
- סעיף 44** מוצע להבהיר כי אין בחוק המוצע כדי לפגוע בדיני איסור והיתר לעניני נישואין וגירושין.

[החמ 127–2]

¹¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

